

Ny behandling - Barn i lavinntektsfamilier

Saksbehandler: Bjørn-Erik Pedersen

Saksnr.: 19/00608-6

Behandlingsrekkefølge

Møtedato

Ungdomsrådet
Hovedutvalg for helse og sosial
Hovedutvalg for oppvekst og kultur
Formannskapet
Kommunestyret

21.08.2019

Rådmannens innstilling:

1. Ås kommune skal jobbe tverrsektorielt, med utgangspunkt i barnets perspektiv og satse på tiltak som sikrer at barn i lavinntektsfamilier kan delta i sosiale aktiviteter.
2. Prioritering av midler til aktuelle tiltak behandles i forbindelse med budsjettprosessen.
3. Innsatsen for barn i lavinntektsfamilier forankres i «Helhetlig plan for barn og unge».

Ås, 07.08.2019

Trine Christensen
Rådmann

Ellen Benestad
Kommunalsjef
Oppvekst og opplæring

Avgjørelsesmyndighet:

Kommunestyret

Behandlingsrekkefølge:

Ungdomsrådet
Hovedutvalg for oppvekst og kultur
Hovedutvalg for helse og sosial
Formannskapet
Kommunestyret

Vedlegg:

- 1 - Tidligere vedtak
- 2 - Prosjektbeskrivelse - rapport familiekoordinator
- 3 - Oversikt over tiltak barn i lavinntekt
- 4 - Barnefattigdom og marginalisering

Ås kommune

Øvrige relevante dokumenter som ligger i saken:

HHS 5/18
HHS 19/18
K-sak 9/18
K-sak 87/18
K-sak 93/18
HOK 10/19
HHS 2/19

Saksbehandler sender vedtaket til:

Virksomhetsleder barn, unge og familier
Virksomhetsleder skole
Virksomhetsleder barnehage
Virksomhetsleder kultur og fritid
Leder NAV Ås

Saksutredning:

Sammendrag:

Kommunens arbeid mot barnefattigdom ble satt på dagsorden høsten 2017. Rådmannen ble da bedt om å utarbeide en samlet oversikt over kommunens arbeid mot barnefattigdom og fremme en politisk sak. Under seneste behandling av saken i HOK og HHS 10.04.2019 ble saken sendt tilbake for å svare ut kommunestyrets vedtak av 14.02.2018 K-sak 9/18 punkt 2 og 3. Rådmannen anser at disse punktene nå er svart ut under overskriften *statlige og kommunale ordninger og satsninger*.

Etter flere runder med fokus på å besvare spørsmål av høy detaljgrad, ønsker rådmannen nå å flytte fokus fra detaljfokuseringen til felles mål og retning for det videre arbeidet.

Det foreligger en rekke universelle ordninger nedfelt i lov og forskrifter som har til hensikt å utjevne sosiale forskjeller og skape muligheter for flere barn og unge. I tillegg er det en rekke statlige satsninger og lokalpolitiske føringer som skal støtte oppunder familier med lav inntekt. NAV er sentral i dette arbeidet – med mål om å få flere i arbeid og aktivitet og færre på stønad. Naturlig nok er deres innfallsvinkel rettet mot de voksne.

I 2015 lanserte regjeringen strategien *Barn som lever i fattigdom (2015-2017)*. Strategien skal dempe effekten av å vokse opp i lavinntektsfamilier og forebygge at fattigdom går i arv. Barnekonvensjonen er overordnet rettesnor for strategien.

Rådmannen ønsker i det videre arbeidet å ta utgangspunkt i barnets perspektiv og satse på tiltak som sikrer at barn i lavinntektsfamilier kan delta i sosiale aktiviteter, med mål om at alle barn og unge i Ås skal få mulighet til å utvikle sosial kapital. Sosial kapital er de ressurser som barn får tilgang til gjennom sine sosiale nettverk og aktiviteter. Sett ut ifra et helhetlig oppvekstbilde mener rådmannen at dette er et viktig perspektiv å ta og retning å gå, med henblikk på hvordan kommunen kan motvirke levekårsulemper blant barn og unge.

Ås kommune

Fakta i saken:

I vedtak av 06.09.2017 ble rådmannen bedt om å lage en god og samlet oversikt over kommunens arbeid mot barnefattigdom, og fremme en politisk sak høsten 2017. Saken startet opp i Ungdomsrådet, HHS og HOK januar 2018. På bakgrunn av kommunestyrets første behandling, jf. vedtak i K-sak 9/18, har saken og temaet vært oppe til politisk behandling i flere omganger. Etter formannskapetets tilbakesendingsvedtak 21.11.2018, ble saken utredet på nytt, ref. F-sak 93/18 og K-sak 87/18. Den nye saken (HHS 2/19 og HOK 10/19) ble sendt tilbake for å bedre svare ut punkt 2 og 3 i kommunestyrets opprinnelige vedtak i K-sak 9/18.

Vedlagt følger oversikt over tidligere saksgang og vedtak knyttet til denne saken (vedlegg 1). Det henvises også i det nedenstående til prosjektrapport *Familiekoordinator ved NAV Ås* (vedlegg 2). Rådmannen mener rapporten, i tillegg til tidligere saksutredninger, i stor grad svarer ut tidligere spørsmål.

Saksutredningen tar sikte på å belyse kommunens arbeid rettet mot barn i lavinntektsfamilier i et helhetlig perspektiv. Det gjøres rede for definisjoner, målemetoder, risikogrupper og status i Ås samt sentrale statlige satsninger og føringer, med hensikt om å sette rådmannens forslag til felles retning for det videre arbeidet i en kontekst. Prioritering av midler til aktuelle tiltak behandles i forbindelse med budsjettprosessen. Saksutredningen avgrenses derfor til kun å fokusere på felles mål og retning, som skal være førende i forbindelse med videre prioritering av midler.

Felles mål og retning for det videre arbeidet

Det er viktig at kommunens prioriterte tiltak og innsats rettet mot barn i lavinntektsfamilier sees i sammenheng med de lovpålagte tjenester knyttet til barn og unge (skole, barnehage, helse- og sosialtjenester), som gjennom sitt samfunnsoppdrag støtter oppunder holdninger og verdier med tanke på inkludering og fellesskap. Eksempelvis innebærer gratisprinsippet i skolen at kommunen ikke kan kreve at elevene eller foreldrene dekker utgifter i forbindelse med grunnskoleopplæringen, og kan heller ikke kreve egenbetaling for aktiviteter som er en del av opplæringen, men som foregår utenfor skoletiden. Målet med tydelige satsninger i det videre arbeidet er i så måte å løfte blikket mot en felles retning med fokus på tiltak som komplementerer det forebyggende arbeidet som allerede inngår i det daglige virke.

Med dette som utgangspunkt fremmer rådmannen følgende forslag til felles mål og retning for den neste 4-årsperioden:

Mål: Alle barn og unge i Ås skal ha mulighet til å delta sosialt.

Kommunen skal jobbe tverrsektorielt, med utgangspunkt i barnets perspektiv, og satse på tiltak som sikrer at barn i lavinntektsfamilier kan delta i sosiale aktiviteter. Dette med mål om at alle barn og unge i Ås skal få mulighet til å utvikle sosial kapital, altså de ressurser som barn får tilgang til gjennom sine sosiale nettverk og aktiviteter.

Ås kommune

I det følgende er det listet opp en rekke eksempler på eksisterende tiltak, og tiltak kommunen vil jobbe videre med:

- Opplevelseskort
- Sommerjobb for ungdom
- Utstyrsbod
- Meråpent bibliotek
- Gratis ungdomshus
- Gratis idrettsskole for elever på 1.trinn
- Tilgang til eget nettbrett (1:1 iPad i barneskolene)

Vedlagt følger også en oversikt over tidligere utprøvde tiltak, pågående tiltak, samt oversikt over årets søknader til *Nasjonal tilskuddsordning for barn i lavinntektsfamilier* (vedlegg 3). Tre av søknadene er innvilget. I forbindelse med prosjektet *Familiekoordinator ved NAV Ås*, følger prosjektrapporten vedlagt i saken.

Definisjoner, målemetoder og status

Fattigdomsbegrepet brukes ikke bare om situasjoner der en person mangler mat, klær og tak over hodet. I en moderne velferdsstat innebærer fattigdom også at det å mangle muligheter for å delta sosialt, på lik linje med resten av samfunnet (Fløtten, 2009. Barnefattigdom. Oslo: Gyldendal).

Relativ fattigdom knyttes til det å mangle ressurser for å kunne fungere sosialt, og delta i de aktivitetene og å ha den levestandarden som er vanlig i samfunnet. Denne forståelsen bygger på sosiale normer i samfunnet for hva som er akseptable og ikke akseptable levekår (Seim & Larsen, 2011. Barnefattigdom i et rikt land. Kunnskapsoppsummering om fattigdom og eksklusjon blant barn i Norge. HiOA).

Norge har ingen offisiell fattigdomsdefinisjon eller fattigdomsgrense, men offentlige tiltaksplaner og handlingsplaner mot fattigdom har siden 2001 lagt EU og OECD sine relative lavinntektsmål til grunn for fattigdomsforståelsen. Det er tre mål som ofte benyttes for å måle relativ fattigdom; lavinntekt, mangel på levekårsgoder, og subjektive mål. I denne saksutredningen fokuseres det kun på lavinntekt og mangel på levekårsgoder som indikator på fattigdom. Dette begrunnes i at et mål på selvpålevelse av fattigdom krever omfattende kartlegginger av om folk oppfatter seg som fattige.

Lavinntekt

I Norge (via SSB) og i EU (via Eurostat) settes lavinntektsgrensen vanligvis ved 60 prosent av medianinntekten i landet. Statistikken baseres på husholdningens samlede inntekt etter skatt. Dette inkluderer offentlige overføringer. Husholdningen blir justert for sammensetning av barn og voksne i husholdet. Personer som tilhører en husholdning med inntekt under denne inntektsgrensen regnes for å ha lav inntekt. Når man måler lavinntekt over en periode på tre år, kalles dette for vedvarende lavinntekt.

Forskjellige lavinntektsmål påvirker resultatene. Men selv om man benytter ulike mål på lavinntekt, viser statistikken den samme trenden på nasjonalt nivå – at andelen barn i lavinntektsfamilier er økende over tid.

Ås kommune

Det kan imidlertid ikke settes likhetstegn mellom det å ha lav inntekt, og det å oppleve en dårligere levestandard og færre muligheter til å delta i aktiviteter enn barn flest. Men barn i husholdninger med lavinntekt regnes som å ha risiko for å oppleve fattigdom, særlig om lavinntekten er vedvarende. Å måle barn i familier med lavinntekt er derfor en indikator på risiko for fattigdom blant barn (Bufdir).

Mangel på levekårsgoder

Dårlige levekår kan komme til uttrykk gjennom å mangle sentrale levekårsgoder, det vil si eiendeler og aktiviteter som er nødvendige for å ha en akseptabel levestandard. Eksempelvis kan dette handle om å ha råd til å reise på ferie, delta i fritidsaktiviteter, eller delta i bursdager med gave. Mål på hvem som mangler levekårsgoder kan fungere som en indikator på fattigdom. Tilnærmingen reflekterer ikke at folk kan ha en god levestandard selv om de mangler visse goder.

Fattigdom blant barn

Husholdninger som har størst risiko for å havne i lavinntektsgruppen, og kjennetegn på familier med risiko for lavinntekt:

1. Foreldre med lav eller ingen yrkestilknytning
2. Enslige forsørgere
3. Lav utdanning
4. Barn med innvandrerbakgrunn

Barn i familier med lav inntekt er utsatt for mange ulike levekårsulemper. Vedlagt følger en oversikt, utarbeidet av Bufdir, som illustrerer hvordan levekårsulemper knyttet til *økonomi, lokalmiljø, helse, deltakelse/skole* og *samspill* kan påvirke hverandre (vedlegg 4).

Status i Ås kommune

Indikatorene er hentet fra barnefattigdom.no, og sier noe om status på barnefattigdomsfeltet for Ås, hvorvidt det har skjedd endringer over tid og kjennetegn på barnefamilien som risikerer å oppleve fattigdom. Indikatorene kan imidlertid ikke si noe om hvorfor og hvordan endringen skjer. Indikatorene gir en pekepinn på utviklingen.

Omfang

	2013	2014	2015	2016
1. Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt	6,7	7,1	8	8,9
2. Barn i husholdninger med lavinntekt siste år	5,2	5,1	6,5	5,5
3. Barn i husholdninger med lavinntekt siste år etter lokale lavinntektsgrenser	5,2	5,1	6,5	5,5

Risiko

	2013	2014	2015	2016
4. Barn i husholdninger med enslig forsørger	8,5	10	8,7	8,5
5. Barn i husholdninger uten yrkestilknyttede personer	4,9	5,4	6,5	6
6. Barn i husholdninger som har mottatt sosialhjelp i løpet av året	2,9	3,9	3,7	3,6
7. Barn i husholdninger der minst én person mottar uføretrygd	3,4	4,2	4,1	4,3

Boforhold

	2015	2016
8. Barn i husholdninger som bor trangt (rom og kvm)	17,9	18,9

9. Barn i husholdninger med lavinntekt som bor trangt (rom og kvm)	55,6	52,4
--	------	------

Om indikator

1. Indikatoren måler barn 0-17 år i husholdninger med vedvarende lavinntekt (treårsperiode, EU60).
2. Indikatoren måler barn 0-17 år i husholdninger som har mindre enn 60 % av medianinntekten i Norge, og med en brutto finanskapital under 1 G.
3. Indikatoren måler barn 0-17 år i husholdninger som har mindre enn 60 % av medianinntekten i den enkelte kommune, og under 1 G i brutto finanskapital. Indikatoren måles på samme måte som indikatoren "Barn i husholdninger med lavinntekt siste år".
4. Denne variabelen måler barn 0-17 år i husholdninger som har en enslig forsørger. Det er den registrerte bostedsadressen til barnet pr. 31.12 som statistikken baserer seg på. SSBs registerdata sier ingenting om graden av delt omsorg. Barnebidrag gjennom private avtaler er ikke med i inntektsstatistikken.
5. Barn 0-17 år i husholdninger uten yrkestilknyttede personer.
6. Indikatoren måler barn 0-17 år i husholdninger som har mottatt sosialhjelp det siste året. Hvis minst én person i husholdningen har mottatt sosialhjelp i løpet av inntektsåret, så regnes husholdningen som å være sosialhjelpsmottaker.
7. Indikatoren viser barn 0-17 år i husholdninger der minst én person mottar uføretrygd.
8. Indikatoren måler barn 0-17 år i husholdninger som er trangbodd.
9. Indikatoren måler barn 0-17 år i husholdninger med lavinntekt siste år, som er trangbodd.

Begrepsavklaringer:

Uten yrkestilknytning: For at du skal regnes som yrkestilknyttet må din arbeidsinntekt overstige folketrygdens minsteytelse på 2,28 G. I 2016 tilsvarte 2,28 G følgende inntekt: 209 167 kr. Inntekten er etter skatt. Det vil si at en husholdning kan bli regnet som uten yrkestilknytning, selv om forsørgerne er i arbeid.

Trangbodd: Husholdninger regnes som trangbodd dersom: 1. Antall rom i boligen er mindre enn antall personer eller én person bor på ett rom, og 2. Antall kvadratmeter (p-areal) er under 25 kvm per person. I tilfeller hvor det mangler opplysninger om antall rom eller p-areal, vil husholdninger regnes som trangbodd dersom en av de to betingelsene er oppfylt (SSB).

Datagrunnlag

Statistisk sentralbyrå. Registerbasert inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger.

Ytterligere informasjon om indikator og datagrunnlag er å finne på www.barnefattigdom.no

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har på forespørsel gitt følgende vurdering av statistikken for Ås kommune:

Ås har stort sett verdier under gjennomsnittet for både fylket og hele landet, og dette kan tolkes positivt for kommunen. Ås har en litt høyere andel barn med vedvarende lavinntekt i forhold til de andre kommunene i Follo og dette har vært en trend over flere år. Indikatoren som måler lavinntekt over ett år og ekskluderer barnehusholdninger med formue er lav sammenlignet med landsgjennomsnittet, og dermed kan det tyde på at Ås har en del barnefamilier som har lavinntekt, men som samtidig har en del oppsparte midler. Når man ekskluderer de med oppsparte midler på 1G eller mer ligger Ås på linje med de andre kommunene.

Ås har flere barn i husholdninger med lavinntekt over en treårsperiode, men hva som ligger bak dette vet man ikke da annen statistikk ikke gir det svaret. Det kan ha noe

Ås kommune

med næringene i Ås å gjøre, demografien og det generelle inntektsnivået til barnefamilie i kommunen.

*Det er viktig å huske at dette er indikatorer som skal gi en pekepinn på utviklingen, og selv om en enkeltindikator som vedvarende lavinntekt skiller seg litt ut, har Ås ganske lave andeler i forhold til landet og på mange av variablene i forhold til kommunene dere sammenligner dere med. Det er kanskje viktigere å se på helhetsbildet, heller enn å fokusere på én enkelt indikator. **Bufdir mener at statistikken tyder på at Ås har et mindre omfang av barnefattigdom / risiko for barnefattigdom enn kommuner flest.***

Selv om de siste tallene som foreligger på barnefattigdom.no er fra noen år tilbake, gir det likevel en god pekepinn på hvordan situasjonen er i dag.

Statlige og kommunale ordninger og satsninger

Det foreligger en rekke universelle ordninger nedfelt i lov og forskrifter fra statlig hold, som har til hensikt å utjevne sosiale forskjeller og skape muligheter for flere. Gratis kjernetid og redusert foreldrebetaling i barnehage, bostøtte og kvalifiseringsprogrammet er noen eksempler på dette. Gratis ungdomshus, redusert foreldrebetaling i SFO og delmål i boligpolitisk handlingsplan som omhandler boligsosiale føringer, er eksempler på kommunale prioriteringer og føringer.

Ansvar for forvaltning og håndheving av de mange ordningene ligger i stor grad på NAV, men en betydelig del ligger også på den øvrige kommunale forvaltning. NAV består som kjent av den statlige Arbeids- og velferdsetaten og de delene av kommunenes sosialtjenester som inngår i de felles lokale kontorene. Med mål om å få flere i arbeid og aktivitet og færre på stønad, styres naturlig nok NAVs innfallsvinkel, i arbeidet rettet mot barn i lavinntektsfamilier, mot de voksne.

Regjeringen har som mål å skape muligheter for alle. I 2015 lanserte regjeringen strategien *Barn som lever i fattigdom (2015-2017)*. Fokus har vært sikre barn i lavinntektsfamilier et rikere aktivitetstilbud slik at de kan delta i sosiale aktiviteter og idrett på lik linje med andre barn. Strategien skal dempe effekten av å vokse opp i lavinntektsfamilier og forebygge at fattigdom går i arv. Barnekonvensjonen er overordnet rettesnor for strategien. Rapporten som oppsummerer erfaringer fra arbeidet med strategien konkluderer blant annet med det hovedfunn at barneperspektivet nå ivaretas stadig bedre innenfor barnefattigdomsfeltet.

I statsbudsjettet er det i 2019 satt av nærmere 300 millioner kroner til *Nasjonal tilskuddsordning for inkludering av barn i lavinntektsfamilier* (tidligere *Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom*). Målet er å motvirke og/eller dempe konsekvensene av fattigdom blant barn og unge. Tilskuddsordningen skal være et virkemiddel for å bedre mulighetene for at flere barn og unge skal få delta på viktige sosiale arenaer som ferie- og fritidsaktiviteter, uavhengig av foreldrenes inntekt og sosiale situasjon. Denne tilskuddsordningen er ett av flere tiltak i den ovennevnte strategien.

I tillegg til den nevnte Nasjonal tilskuddsordning for inkludering av barn i lavinntektsfamilier, finnes det også en rekke andre ordninger kommunen kan søke om midler fra; barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn, støtte til oppfølgings- og

Ås kommune

losfunksjoner for ungdom og tilskudd til utvikling av sosiale tjenester i NAV-kontor, tilskuddsordning for kriminalitetsforebyggende tiltak, Frifond og ulike tilskudd fra Korus-Øst. Listen er ikke uttømmende.

Ås kommune har startet prosessen for å endre tilhørighet fra kommunegruppe 4 til kommunegruppe 3 i husbankens bostøtteordning. Henvendelse er gjort til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Om kvalifiseringsprogrammet

I arbeidet med kvalifiseringsprogrammet samarbeider NAV Ås med ulike private og offentlige arbeidsgivere, diverse tiltaksarrangører, internt innad i NAV Ås og andre enheter i NAV.

Det samarbeides/arbeides også opp mot helseapparatet, skoler og offentlige etater i forhold til tilrettelegging for at brukerne skal stå forberedt og ha bedre muligheter til å komme i lønnet arbeid.

Deltakerne i kommunens kvalifiseringsprogram får økonomisk rådgivning. Det er vanlig at deltakerne får hjelp med bestilling av skattekort og politiattester. Deltakerne får også bistand i forhold til kontakt med banker, telefon og strømleverandører. De får bistand i forbindelse med søknader av f.eks. reisebevis og oppholdstillatelser med mere. Slik hjelp er viktig for deltakerne å få for også å kunne fokusere på jobb og aktivitet.

Virkemidler som benyttes i kommunens kvalifiseringsprogram; arbeidsmarkedsopplæringskurs av kortere eller lenger varighet, arbeidstreningssplasser, lønnstilskudd og samtaler.

Det er NAV sine vurderinger og virkemidler samt samarbeidet med deltakerne og samarbeidspartnere som er avgjørende for at tiltakene skal ha effekt. Det er viktig å matche deltakere med det riktige tiltaket / tiltakene. For noen deltakere vil det være hensiktsmessig med ett lengre løp på en arbeidsmarkedsbedrift i arbeidsforberedende trening. På et slikt tiltak vil det være tett oppfølging. For andre deltakere vil det beste være en kortvarig arbeidstrening. Kvalifiseringsprogrammet gir mulighet til individtilpassede program, noe som er en avgjørende faktor for å lykkes.

Nedenfor gjøres det rede for erfaringer fra arbeidet med deltakere i kvalifiseringsprogrammet som har barn og som dermed lever i lavinntekt. I det siste halvannet året har NAV Ås hatt oppfølging av 8 deltakere med barn.

1. Enslig deltaker med flere barn. Jobbet for at deltaker skulle fullføre utdanning. Deltaker valgte å trekke seg fra å fullføre utdanning og få seg arbeid innen butikk. Vedkommende var på arbeidstrening i butikk kombinert med helseoppfølging. Deltaker har helseutfordringer og har søkt helserelatert ytelse og avsluttet kvalifiseringsprogrammet.
2. Deltaker, gift og med barn. Flyktning med omfattende språkproblemer som ikke fullførte norskopplæring innen perioden med introduksjonsprogrammet. Vedkommende har i tillegg helseproblemer. Kartlegging av motivasjon og

Ås kommune

- arbeidsrettet aktivitet gjennom arbeidsgruppa. Avsluttet kvalifiseringsprogrammet grunnet språkutfordringer og motivasjon.
3. Deltaker, gift og med barn. Flyktning med omfattende språkproblemer. Vært lang tid i tiltak med tett oppfølging. Utprøving intern og ekstern arbeidstrening. Omfattende helseproblematikk men også noen utfordringer i forhold til andre grunner som motivasjon og religion. Vedkommende har søkt helserelatert ytelse og avsluttet kvalifiseringsprogrammet.
 4. Gift deltaker med flere barn. Gått på voksenopplæring kombinert med jobbsøk. Deltaker har valgt å avslutte kvalifiseringsprogrammet for å være hjemme med barn. Vedkommende har som målsetting å fullføre studier. I forbindelse med gjenopptak av kvalifiseringsprogrammet valgte familien å flytte ut fra Ås kommune da ektefelle fikk lønnet arbeid i en annen del av landet.
 5. Deltaker med forsørgelsesplikt. Vedkommende har deltatt på arbeidsmarkedsopplæringskurs og vært en kortere periode i arbeidstrening som gikk over til lønnet arbeid. I forbindelse med lønnet arbeid ble lønnstilskudd brukt som virkemiddel. NAV har i perioden med kvalifiseringsprogrammet hatt tett dialog med tiltaksarrangør og vært på møte hos arbeidsgiver samt mye kontakt per telefon. Deltaker er nå selvforsørget.
 6. Gift deltaker med flere barn. Deltaker fullfører grunnskole. Planen er arbeidsrettet aktivitet gjennom kurs eller arbeidstrening samt at deltaker skal fullføre fag på videregående nivå. Familie er selvforsørget.
 7. Deltaker med forsørgelsesplikt. Vedkommende har deltatt på arbeidsmarkedsopplæringskurs og vært på arbeidstrening. Arbeidstrening gikk over til lønnet arbeid med lønnstilskudd i en kortere periode. Deltaker har nå lønnet arbeid uten støtte fra NAV. NAV har i hele perioden hatt tett dialog med flere møter med tiltaksarrangør og arbeidsgiver. Arbeidsgiver er en større og veletablert bedrift. Deltaker er nå selvforsørget.
 8. Enslig deltaker med forsørgelsesplikt. Har tidligere deltatt i kvalifiseringsprogrammet. I forbindelse med nytt regelverk for kvalifiseringsprogrammet fra den 01.01.19. har deltaker hatt mulighet til å søkes inn på nytt. Deltaker startet på arbeidsmarkedsopplæringstiltak med tett oppfølging. Deltaker har siden oppstart hatt mye fravær fra tiltaket, og har ved flere anledninger på grunn av blant annet sykdom avlyst møter og aktivitet. NAV gjør faglige vurderinger i forhold til utskrivning av tiltak og stans av kvalifiseringsprogrammet (nytt regelverk gjør det enklere å ta inn deltaker kvalifiseringsprogrammet etter en stans) Det vil nå også fra NAV sin side initieres et tett samarbeid med helseapparatet og andre kommunale instanser.

Av deltakere som ikke har forsørgelsesplikt for barn, har frem til nå i 2019, 3 personer avsluttet kvalifiseringsprogrammet med resultat lønnet arbeid. Alle 3 er nå selvforsørget. En av dem er over 60 år, en av dem er drop-out elev fra videregående skole. To av dem er fra land utenfor EØS-området og har til dels store språkproblemer. En fjerde deltaker er nå på arbeidstrening i Ås kommune.

Ås kommune

NAV er her i dialog med arbeidsgiver om at arbeidstreningen nå innen kort tid vil gå over i lønnet vikarjobb i forbindelse med ferieavvikling.

Effekten med programmet og de tiltak som har vært brukt i forhold til deltakere med barn har vært lønnet arbeid, få avklart deltakere imot arbeidsavklaringspenger og studier. For deltakere uten forsørgelsesplikt for barn har effekten/resultatet med programmet og tiltakene i vesentlig grad vært lønnet arbeid.

En effekt har også vært at deltakere av kvalifiseringsprogrammet med målsetting om lønnet arbeid har kunnet direkte avklares imot uføre, men også imot deltakelse i arbeidsavklaringspenger. Dette da den tette oppfølgingen og det varierte aktivitetsnivået i kvalifiseringsprogrammet gir en god arbeidsevneavklaring.

Målsettingen vil alltid være at deltakere i kvalifiseringsprogrammet blir selvforsørget enten gjennom arbeid eller studier (studielån/bidrag).

Lønnet arbeid i seg selv er ikke alltid nøkkelen til å unngå barnefattigdom.

Stillingsstørrelse, lønn, sivilstatus, eventuell størrelse på barnebidrag, antall barn og husleie påvirker en barnefamilies økonomi.

Fremover vil fokus være på målgruppene barnefamilier og ungdommer. Også øvrige grupper som fyller kriterier for kvalifiseringsprogrammet vil det satses på. En viktig suksessfaktor vil være individtilpasset kvalifiseringsprogram. Endringer i lovverket fra den 01.01.2019 gjør det nå mulig å delta i kvalifiseringsprogrammet mer enn en gang. Tidligere deltakere vil være aktuelle for programmet en andre gang.

Kvalifiseringsprogrammet i seg vil i de fleste tilfeller ikke gjøre en barnefamilie selvforsørget eller unngå å havne i barnefattigdom. Flere av deltakerne trenger supplerende økonomisk hjelp når de deltar i programmet. Kvalifiseringsprogrammet er ett virkemiddel at på sikt få familier selvforsørget.

Vurdering:

Kommunen har et omfattende ansvar for å bidra til gode levekår i befolkningen. Selv om det allerede foreligger en rekke statlige og kommunale ordninger som støtter oppunder familier med lav inntekt, strekker dette ansvaret seg forbi ordninger nedfelt i lov og forskrift. Tidlig og forebyggende innsats med henblikk på lokalmiljø, helse og oppvekst er sentralt i enhver kommunens arbeid for å lykkes med å bidra til gode levekår.

Det er et faktum at sosiale forskjeller har betydning for barns levekår og muligheter og at barn i husholdninger med lav inntekt er utsatt for mange levekårsulemper.

Betydningen av å kunne delta sammen med jevnaldrende, ha positive rollemodeller og få tilgang til sosiale ressurser i lokalsamfunnet påvirker individets livssjanser.

Ifølge Bufdir kan sosial intervensjoner som sikrer deltakelse i fritidstilbud, ferieopplevelser eller ulike alternative mestringsarenaer for barn og unge, vurderes som en viktig faktor i sosial- eller integreringspolitikken som et bidrag for å forebygge at sosial ulikhet går i arv. Man kan således si at initiativer for å sikre sosial inkludering under oppveksten kan forankres i et sosialt investeringsperspektiv da sosiale aktiviteter gir grunnlag for læring og utvikling. De trenes i sosialt samspill, lærer å forstå sosiale koder og øker sin sosiale kompetanse, samt får mulighet til å oppleve

Ås kommune

tilhørighet og mestring. Dette er forhold barna og ungdommene vil ha nytte av i utdanningsløpet og fremtidig arbeid.

Åpne og inkluderende tiltak som tar utgangspunkt i barnets perspektiv, er nok en suksessfaktor Bufdir løfter frem. Da regjeringen lanserte strategien *Barn som lever i fattigdom (2015-2017)*, ble barnets perspektiv satt på dagsorden, i det Barnekonvensjonen er en overordnet rettesnor for strategien. Føringene er tydelige – det skal satses på tiltak som sikrer at barn i lavinntektsfamilier kan delta i sosiale aktiviteter. Tiltakene skal med andre ord sikre at barn og unge har gode levekår her og nå. Strategien skal dempe effekten av å vokse opp i lavinntektsfamilier og hindre at fattigdom går i arv.

Rådmannen tar signalene til etterretning. For de tidligere nevnte eksempler på eksisterende tiltak, og tiltak kommunen vil jobbe videre med, er det gjennomgående at barnets perspektiv står i fokus. Satsninger og tiltak som springer ut fra et barneperspektiv vil i tillegg være et viktig supplement til NAVs perspektiv som i hovedsak er rettet mot de voksne. Det å kunne delta i sosiale aktiviteter sammen med jevnaldrende ansees som et viktig levekårs gode, og det kan blant annet ha betydning for barn og unges psykiske helse.

Studenter med barn er ikke kategorisert som en lavinntektshusholdning. Likevel er det slik at studenter med barn sannsynligvis har lav inntekt i en periode, noe som kan begrense barnas muligheter til å delta sosialt. Rådmannen mener derfor denne typen husholdning også er en viktig gruppe å favne gjennom åpne og inkluderende tiltak, i og med Ås kommune er en universitetskommune med mange studenter.

Politisk og administrativ behandling i kommunen som sørger for oppmerksomhet, forankring og kjennskap til aktiviteten, er en viktig suksessfaktor i innsatsen mot barnefattigdom. Rådmannen erkjenner behovet for bedre koordinering og samhandling rundt kommunens innsats for å redusere negative konsekvenser av fattigdom blant barn og unge.

Foreldrenes økonomiske situasjon påvirker barnas oppvekst både direkte og indirekte, da økonomiske utfordringer opptre ofte sammen med andre problemer som for eksempel psykiske lidelser, vold og rus. Kompleksiteten i oppgaveløsningen fordrer tverrsektoriell samhandling. Samhandling og innsats for barn i lavinntektsfamilier vil forankres i *Helhetlig plan for barn og unge*.

Økonomiske konsekvenser:

Saken legger ikke opp til noen økonomiske konsekvenser. Forslag til prioriterte tiltak vil innarbeides i forbindelse med budsjettprosessen.

Miljømessige konsekvenser:

Ingen

Alternativer:

Foreslått mål og retning besluttet ikke, og saken tas til orientering.

Konklusjon med begrunnelse:

Ås kommune

Rådmannen mener det er nødvendig at det settes mål og retning for kommunens videre arbeid med barn i lavinntektsfamilier. Forslag til mål og retning er satt ut ifra et barneperspektiv. Rådmannen mener at satsninger og tiltak som springer ut fra barnets perspektiv vil være et viktig supplement til NAVs innfallsvinkel, som i hovedsak er rettet mot de voksne. Det å kunne delta i sosiale aktiviteter sammen med jevnaldrende ansees som et viktig levekårsgode, og det kan blant annet ha betydning for barn og unges psykiske helse.

Det er viktig å understreke at det allerede i dag gjøres mye forebyggende arbeid for å motvirke negative konsekvenser som lavinntekt kan medføre. Det gjenstår imidlertid å sette felles mål og retning for å kunne systematisere og prioritere blant flere aktuelle tiltak.

Kan vedtaket påklages?

Nei

Ikrafttredelse av vedtaket:

Umiddelbart